

Denkwijzer Participatie

In de gemeente Boekel
doen we het samen

1. Voorwoord

Voor u ligt het Participatiebeleidsplan van de gemeente Boekel.

Participatie is in onze gemeente zeker niet nieuw. Sterker nog: het is een kernkwaliteit die we al jaren koesteren. Iets wat onze gemeente en gemeenschap in de genen heeft. De gemeente Boekel is er voor haar inwoners; wij vinden het belangrijk dat u zelf vorm en inhoud geeft aan uw eigen leefomgeving en toekomst. Daarom betrekken we inwoners graag bij ontwikkelingen en besluitvorming, om zo uw kennis en ervaring optimaal te benutten. Ook stimuleren en faciliteren we burgerinitiatieven die de leefbaarheid van onze gemeente verder verbeteren.

Daarnaast geloven we dat deze kracht nog verder versterkt kan worden, door de betrokkenheid van, en de samenwerking met, onze inwoners nog verder te vergroten.

In dit participatiebeleid leggen we vast hoe wij als gemeente de samenwerking met u, onze inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties, vorm willen geven. We geloven dat uw kennis, ervaring en betrokkenheid cruciaal zijn voor het ontwikkelen van beleid dat aansluit bij de praktijk. In dit beleidsplan, de Denkwijzer, geven we aan wat we onder participatie verstaan en wat we hierbij belangrijk vinden. Hoe we dat willen doen is terug te lezen in de Werkwijzer.

Ik heb veel waardering en bewondering voor onze inwoners die meedenken, meedoen en veel tijd en energie stoppen in het verder versterken van onze gemeenschap. Laat dit participatiebeleid voor hen een aanmoediging zijn om dit vooral te blijven doen en voor anderen een goede reden om nog actiever betrokken te worden bij het openbaar bestuur en bij onze mooie gemeente. Het is een uitnodiging om samen met ons de schouders eronder te zetten en onze gemeente verder te versterken – want samen weten we en kunnen we meer!

- Caroline van den Elsen

Burgemeester

2. Soorten participatie

Wat is participatie?

Participatie is het meedenken en meedoen bij plannen en beleid, vóórdat een plan definitief is of een eindbesluit genomen wordt. Participatie doen we op veel onderwerpen, zowel in het sociale domein, als in het ruimtelijke domein (bijvoorbeeld bij omgevingsplannen).

Participatie kent verschillende vormen: inwonersparticipatie, overheidsparticipatie en privaat georganiseerde participatie. Hiernaast leest u wat dit precies inhoudt. Deze Denkwijzer biedt een kader voor alle drie de soorten participatie.

Participatie versus inspraak

Het verschil tussen participatie en inspraak is dat participatie eerder start, namelijk als er een idee of eerste concept ligt. Inspraak vindt later in het proces plaats, rondom de besluitvorming. De mogelijkheid blijft bestaan om na deelname aan een participatietraject een zienswijze in te dienen.

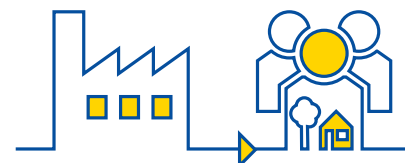
Inwonersparticipatie

Hierbij participeren inwoners, ondernemers en/of organisaties in beleid en plannen van de gemeente. De gemeente neemt hierbij het initiatief en nodigt hen uit om mee te denken of mee te doen bij het opstellen, uitvoeren en evalueren van beleid en plannen. De gemeente organiseert het participatieproces en weegt de opbrengsten mee in de besluitvorming.

Overheidsparticipatie

Hierbij participeert de overheid in initiatieven van inwoners, ondernemers of organisaties. Het initiatief ligt bij deze partijen; zij bedenken ideeën of starten projecten en betrekken de overheid om mee te denken en mee te doen. Dit kan bijvoorbeeld gaan om burgerinitiatieven of het uitdaagrecht. De gemeente ondersteunt, toetst en kijkt hoe zij kan helpen.

Privaat georganiseerde participatie

Hierbij participeren inwoners, ondernemers en/of organisaties in plannen van private initiatiefnemers, zoals bedrijven, projectontwikkelaars of woningcorporaties. Deze initiatiefnemers nemen het voortouw bij een (ruimtelijke) ontwikkeling en betrekken de omgeving bij hun plannen, soms verplicht op grond van de Omgevingswet. De gemeente schept de randvoorwaarden, en heeft een adviserende en toetsende rol. Ze betreft de resultaten bij de besluitvorming.

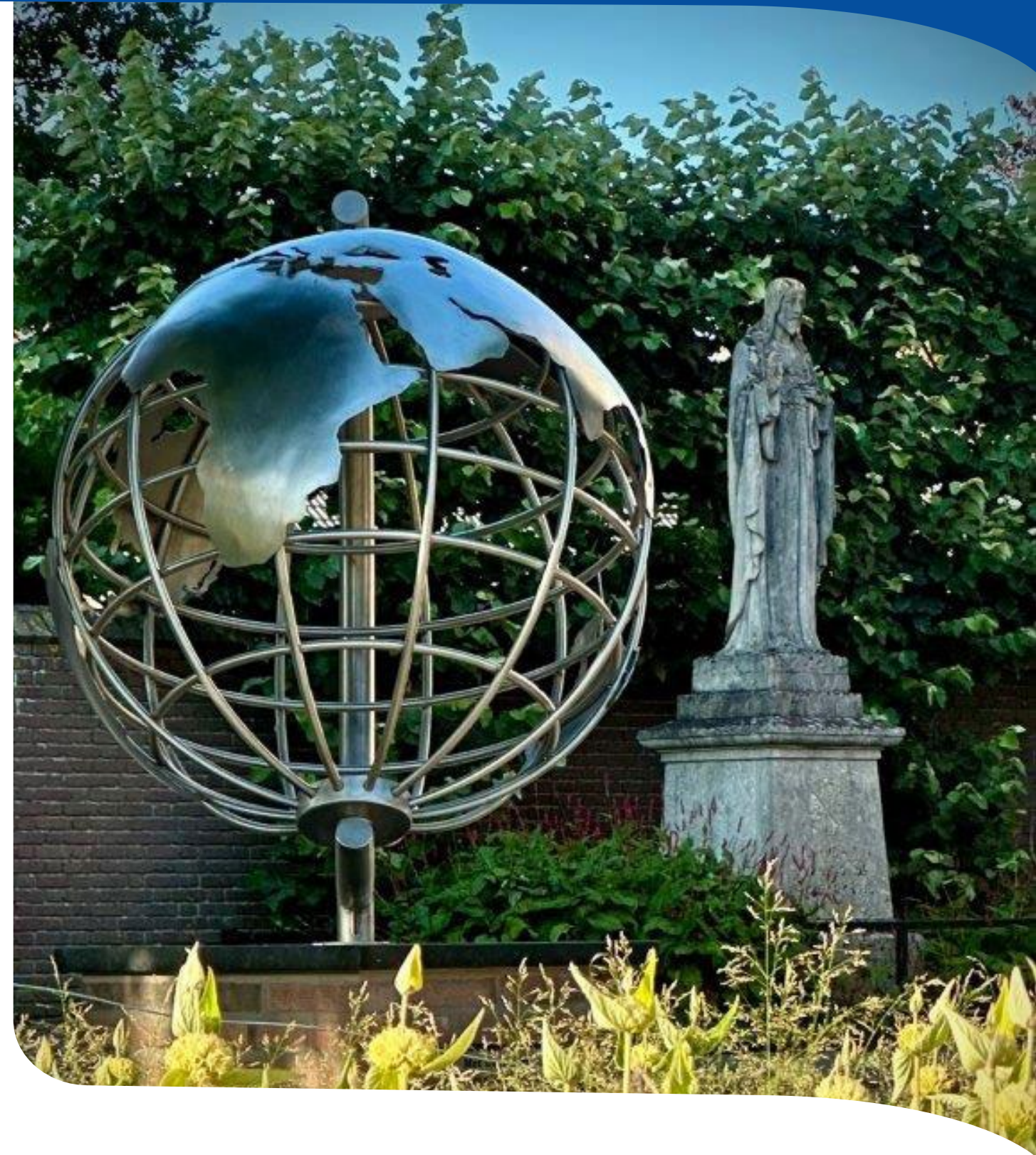

3. Visie

Dit willen we bereiken

Het is belangrijk dat inwoners goed begrijpen waarom bepaalde keuzes worden gemaakt. Een duidelijke visie en werkwijze van participatie zorgen voor heldere verwachtingen, zowel voor de gemeente als voor inwoners. Daarom hebben we een visie op participatie opgesteld:

*In de gemeente Boekel willen we met participatie de **kennis en ervaringen** van inwoners benutten. Plannen en beleid worden daardoor rijker. Besluiten krijgen meer draagvlak en worden sterker. Ook stimuleren we initiatieven van inwoners. Zo vergroten we de **betrokkenheid** van inwoners bij elkaar en bij de gemeente Boekel.*

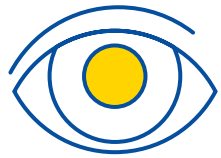

4. Waarden

Dit vinden we belangrijk

Waarden geven aan wat we belangrijk vinden bij participatie. We hebben er drie geformuleerd:

Transparantie

het proces en de gemaakte keuzes zijn voor alle deelnemers navolgbaar.

Legitimiteit

belangen worden zorgvuldig afgewogen en de afweging is uit te leggen.

Inclusiviteit

iedereen kan meedoen, met oog voor minderheidsstandpunten en toegankelijkheid.

5. Afspraken

Dit verwachten we van elkaar

Onderstaande afspraken zorgen ervoor dat participanten weten wat ze kunnen verwachten van iedereen die participatie organiseert. Dat kan de gemeente zijn, maar ook een andere initiatiefnemer, zoals een inwoner, bedrijf, projectontwikkelaar of woningcorporatie.

Tijdens de themabijeenkomst met de raad is benadrukt dat het belangrijk is dat inwoners vroegtijdig en betekenisvol worden betrokken bij een participatietraject. De raad gaf daarbij aan dat deelnemers vooraf duidelijk moeten weten waarover zij wel en niet kunnen participeren. Door dit vanaf het begin helder te maken, ontstaat duidelijkheid over de speelruimte binnen het traject en kunnen verwachtingen beter worden gemanaged. Zo weet iedere deelnemer waar hij of zij aan toe is en wordt teleurstelling achteraf zoveel mogelijk voorkomen. Dit heeft geleid tot de volgende afspraak:

We zijn duidelijk

We leggen uit waar de participatie wel en niet over gaat. We spreken duidelijk af wat het doel en de participatieruimte is. Ook geven we tijdig aan welke rol en invloed iedereen heeft, zodat verwachtingen helder zijn.

In gesprekken met de raad, het college en inwoners is daarnaast aangegeven dat het belangrijk is om inzichtelijk te maken wat er gebeurt met de opgehaalde inbreng. Inwoners gaven aan dat zij in eerdere participatietrajecten niet altijd konden terugzien hoe hun input is gebruikt bij het opstellen van beleid. Dit kan leiden tot onbegrip en een verminderd vertrouwen in het proces. Door transparanter te zijn over de verwerking van de inbreng, kan dit worden voorkomen. Hieruit volgt de volgende afspraak:

We zijn open

We zorgen voor een open en transparant proces. Iedereen weet welke stappen worden gezet en wat er met de inbreng gebeurt. Van deelnemers verwachten we ook dat zij open kunnen zijn; daar zorgen we samen voor. Na afloop ontvangt iedere deelnemer altijd een terugkoppeling.

Inwoners gaven in de enquête en tijdens de inwonersbijeenkomst aan dat zij het belangrijk vinden dat alle perspectieven en meningen binnen een participatieproces worden gehoord. Daarbij werd benadrukt dat het niet alleen gaat om het kunnen geven van een mening, maar ook om het gevoel serieus genomen te worden. Dit betekent echter niet dat alle uitkomsten altijd worden overgenomen. Het doel van participatie is om inzichten, belangen, ideeën en zorgen van betrokkenen op te halen, zodat het college en de gemeenteraad deze zorgvuldig kunnen meewegen in de besluitvorming. Op deze manier worden belangen zorgvuldig afgewogen en zijn besluiten goed uit te leggen.

We zijn respectvol

De inbreng van inwoners en organisaties is waardevol en wordt serieus genomen. We gaan uit van wederzijds respect, gaan respectvol met elkaar om en accepteren dat er meningsverschillen kunnen zijn. Door participatietrajecten goed op elkaar af te stemmen en waar mogelijk samen op te trekken, voorkomen we participatiemoeheid bij inwoners.

Tijdens de inwonersbijeenkomst is aangegeven dat het belangrijk is om verschillende groepen inwoners te bereiken en te betrekken. Niet iedereen neemt vanzelfsprekend deel aan participatietrajecten. Ook werd het belang benadrukt van het inzetten van verschillende communicatiemiddelen om inwoners te informeren en uit te nodigen. Dit werd bevestigd tijdens de themabijeenkomst met de raad, waar meerdere raadsleden aangaven dat er niet moet worden afgewacht wie zich meldt, maar dat moeilijk bereikbare doelgroepen actief en gericht benaderd moeten worden. Daaruit volgt de laatste afspraak:

We zijn uitnodigend

We betrekken een brede en diverse groep inwoners en organisaties. Niet alleen degenen die gemakkelijk te bereiken zijn, maar ook de stille meerderheid. Iedereen mag en kan meedoen. We zijn actief en uitnodigend en zorgen ervoor dat participatie laagdrempelig is.

6. Rolverdeling

Zo werken we samen

Participatie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van inwoners, organisaties, college, gemeenteraad en ambtenaren. Ieder heeft een eigen rol daarin, zoals hiernaast beschreven staat.

Binnen de gemeente gaat het zo: elk bestuursorgaan beslist binnen de eigen bevoegdheden hoe participatie wordt vormgegeven. Dit is vaak onderdeel van een college- en of raadsvoorstel. Bij een raadsbevoegdheid legt het college een participatieaanpak voor aan de gemeenteraad (als onderdeel van een raadsvoorstel in een aparte participatieparagraaf). De gemeenteraad kan er eventueel voor kiezen om een amendement in te dienen waarin ze de participatieaanpak wijzigt. Als het gaat om een collegebevoegdheid dan voert de gemeentelijke organisatie de participatie uit. De gemeenteraad neemt de uitkomsten van de participatie mee in de besluitvorming over het beleid of project.

Gemeenteraad

Stelt kaders, toetst het participatieproces, weegt belangen en opbrengsten van de participatie mee bij besluitvorming.

College

Toetst het participatieproces, weegt belangen en opbrengsten van de participatie mee bij plan- en besluitvorming.

Ambtenaren

Bereiden participatie voor, voeren uit, presenteren de uitkomsten helder, adviseren over participatie aan initiatiefnemers en faciliteren burgerinitiatieven.

Initiatiefnemers

Zijn verantwoordelijk voor participatie bij eigen initiatief, bereiden participatie voor en voeren participatie uit, presenteren de uitkomsten helder.

Inwoners en organisaties

Delen kennis, kunde en ervaring (over de eigen leefomgeving) met de gemeente of initiatiefnemer, nemen het initiatief (bij burgerinitiatief of uitdaagrecht).

Het uitdaagrecht

Het uitdaagrecht is een vorm van overheidsparticipatie waarbij inwoners of maatschappelijke organisaties taken of activiteiten van de gemeente willen overnemen of anders uitvoeren. De gemeenteraad heeft uitgesproken dat het uitdaagrecht niet van toepassing is op beleidstaken. Verzoeken voor het uitdaagrecht hebben in principe betrekking op uitvoeringstaken.

Het college besluit in beginsel over verzoeken voor het uitdaagrecht, passend binnen zijn bevoegdheden. Alleen in uitzonderlijke situaties, bijvoorbeeld wanneer een verzoek afwijkt van bestaande kaders, wordt het verzoek ter besluitvorming voorgelegd aan de gemeenteraad.

7. Participatievormen

Participatie kent verschillende vormen, die bepalen hoe en in welke mate inwoners en andere betrokkenen kunnen meedenken, meedoen of meebeslissen. Hieronder worden deze participatievormen toegelicht.

Meeweten

De gemeente of de initiatiefnemer kan participatie vormgeven door te informeren. Inwoners worden zo op de hoogte gebracht van het initiatief (meeweten). Heldere en tijdige informatie helpt begrip en betrokkenheid te vergroten.

Bijvoorbeeld: inwoners krijgen informatie over een tijdelijke verkeersmaatregel in hun buurt.

Meedenken

Hierbij haalt de gemeente of de initiatiefnemer ideeën en wensen op bij de inwoners en organisaties, maar bepaalt de gemeente of de initiatiefnemer uiteindelijk zelf of deze worden meegenomen of niet. Wijkt het besluit of plan af van de uitkomst van de participatie? Dan wordt dat verteld en uitgelegd.

Bijvoorbeeld: inwoners kunnen in een vragenlijst aangeven wat ze belangrijk vinden bij een beleidsstuk, zoals bij de Omgevingsvisie.

Meedoen

Hierbij werkt de gemeente of de initiatiefnemer samen met inwoners aan een gezamenlijk plan of beleid. Door samen te werken en actief bij te dragen ontstaat eigenaarschap. De deelnemers geven advies aan de gemeente of de initiatiefnemer. Die faciliteert of stimuleert. Het gemeentebestuur neemt het uiteindelijke besluit. Het uitdaagrecht valt hier ook onder.

Bijvoorbeeld: Boekel Energie en Peelrand Wonen werken actief mee aan het Warmteprogramma van de gemeente.

Meebeslissen

Hierbij legt de gemeente of de initiatiefnemer de beslissingsbevoegdheid (deels) bij de inwoners. Het gemeentebestuur laat los. De gemeenteraad past dit in principe niet toe, maar het college kent situaties waarin inwoners wel (deels) meebeslissen.

Bijvoorbeeld: Stichting Speeltrein krijgt subsidie van de gemeente om zelf te bepalen wat voor soort speeltoestellen geplaatst worden.

Belangrijk: Meer participatie is niet altijd beter. Het is vooral belangrijk dat inwoners en organisaties vooraf duidelijkheid hebben over hun rol en de mate van invloed die zij kunnen verwachten.

8. Aanpak

Zo doen we participatie

De gemeente of initiatiefnemer bepaalt de aanpak: wie worden er betrokken, welke middelen zijn beschikbaar en welke participatievorm past daarbij?

Dat wordt bepaald door de volgende onderwerpen:

De (schaal)grootte

Waar heeft het project of beleid betrekking op? Gaat het om een straat, een buurt of wijk, of de gehele gemeente?

De belangen die spelen

Wie zijn de belanghebbenden en wie wordt geraakt? Zijn dat individuen (persoonlijk/individueel belang), een (grote) groep (collectief belang) of de hele gemeenschap (maatschappelijk belang)?

De impact en de gevolgen

Welke gevoeligheden of risico's spelen er? Hoe groot is de maatschappelijke aandacht? Gering, gemiddeld of groot?

De participatieruimte

Hoeveel ruimte voor invloed is er? Ligt alles al vast of zijn er nog onderwerpen waar belanghebbenden over mee kunnen denken of zelfs een eindoordeel over kunnen geven?

Aan de hand hiervan bepaalt de gemeente of initiatiefnemer de participatievorm. Kunnen inwoners meeweten, meedenken, meedoen of meebeslissen? Maatwerk blijft altijd belangrijk bij participatie. Hoe dit in de praktijk werkt, staat in de Werkwijzer.

Slot

Met deze Denkwijzer leggen we vast hoe we in de gemeente Boekel omgaan met participatie. We kiezen voor een gezamenlijke koers: **in de gemeente Boekel doen we het samen**. Zo maken we participatie waardevol, voor inwoners én voor de gemeente.

GEMEENTE
BOEKEL
gastvrij & actief

St. Agathaplein 2, 5427AB Boekel

(0492) 326800

info@boekel.nl

www.boekel.nl

